

idrijske novice

471 / PETEK, 20. SEPTEMBER 2019

Ledinci so najboljši športniki

V soboto, 14. septembra, so se na več lokacijah sočasno odvijale Športne igre občine Idrija. Zasnoval in vodil jih je podžupan Kristjan Brus.

V Dolah so se ekipe pomerile v nogometu, v Idrijskih Krnicah so tekmovali v vlečenju vrvi, v Spodnji Idriji so metali balinčke, v Ledinah so se pomerili v pikadu, v Kanomlji pa so iskali ekipo, ki bo najhitrejša v štafetnem teku. Naštetih tekmovalcev so se udeležile ekipe iz Ledina, Kanomlje, Spodnje Idrije, Dol, Idrijskih Krnic, Črna Vrha in Godoviča. V skupnem seštevku se je na tretje mesto uvrstila Spodnja Idrija, na drugo Kanomlja, prvo mesto in s tem prehodni pokal pa so si priigrane Ledine. Na popoldanski zaključni prireditvi, ki jo je pripravila KS Spodnja Idrija, so pokal iz rok predsednika spodnjeidrijske krajevske skupnosti Vojka Carla in podžupana Občine Idrija Kristjana Brusa prevzele Ledinke, ki so zmagale v balinčkanju. Ledine bodo tako kot zmagovalke letošnjih športnih iger krajevnih skupnosti idrijske občine prehodni pokal hranile do športnih iger prihodnje leto. Kristjan Brus, podžupan občine Idrija in pobudnik športnih iger krajevnih skupnosti idrijske občine, je bil zadovoljen, da so s prvimi igrami prebili led, za prihodnje leto pa si je zaželel številčnejšega odziva ekip in da bi se pridružile tudi preostale krajevske skupnosti, ki na tokratnih igrah niso sodelovale z nobeno ekipo. »Nisem razočaran. Led smo prebili. Prepričan sem, da so igre dragocen preplet prijetnega s koristnim. Med seboj se skoraj ne poznamo več in še manj sodelujemo,« je v izjavi za Primorske novice dogajanje na občinskih športnih igrah povzel podžupan Kristjan Brus. Posebej je opozoril tudi na to, da se iger ni udeležila največja od krajevnih skupnosti, saj v Idriji ni bilo zanimanja za sodelovanje na tem športnozabavnem dogodku. / ITA

Največ živega srebra v Idriji in ob morju

Damijan Bogataj

Raziskovalci so v krvi, urinu in laseh 1.084 prostovoljcev ter v materinem mleku 470 prostovoljk določili potencialno strupene snovi.

V nedavno objavljeni znanstveni raziskavi, ki je mednarodni strokovni javnosti dosegljiva v reviji International Journal of Hygiene and Environmental Health, so znanstveniki določili referenčne vrednosti strupov po posameznih delih Slovenije. Raziskovalci v tem projektu so iskali sledi kadmija (Cd), svineca (Pb), živega srebra (Hg), arzena (As), mangana (Mn), selena (Se), bakra (Cu) in cinka (Zn). Študijska populacija je bila izbrana enakomerno iz dvanajstih študijskih območij po Sloveniji, vključno s podeželskim, urbanim in znanim ali potencialno onesnaženim okoljem. V šestih do osmih tednih po porodu so odvzeli vensko kri, urin, vzorce las in materino mleko za določitev izbranih elementov. Življenjski slog in prehranske navade so se pokazale kot pomembni dejavniki izpostavljenosti kadmiju zaradi kajenja in uživanja mesa divjačine, živemu srebru zaradi morske hrane in amalgamskih zalivk, arzenu zaradi morskih sadežev in svincu zaradi uživanja alkohola, kajenja ali uživanja mesa divjadi ter zaradi vrste oskrbe z vodo.

Po tolmačenju znanstvenikov so bile izmerjene vrednosti strupov nizke in primerljive z drugimi študijami po Evropi in svetu. Predstavljena študija humanega biomonitoringa je prva, ki je v Sloveniji postavila osnovne oziroma referenčne vrednosti za prebivalce, ki strupom niso poklicno izpostavljeni in

ne živijo v obremenjenih okoljih. Med sstrupi posebej obremenjena okolja sodijo tudi nekdanja industrijska središča, ki so povezana z rudarjenjem. Tako so na primer zaznali povečano količino živega srebra v Idriji in na obali, svinec in arzen pa so našli na območjih v Zgornji Mežiški dolini in v Zasavju.

Zanimivo je tudi to, da so povečane količine živega srebra našli na obali, kar pripisujejo dejstvu, da tam prebivalci uživajo več rib in druge morske hrane. Živo srebro v naravi spreminja svoje oblike in ko se pretvori v metilno obliko, lahko potuje po prehranbeni verigi in preko hrane pride tudi v človeka. Posebnost te oblike živega srebra je tudi ta, da se nabira v organizmu in da ga zlepa ni moč odstraniti. Povzroča več bolezni in tudi znanstvenikom predstavlja resen izziv za proučevanje in iskanje metod za obvarovanje zdravja.

Na novo določene referenčne vrednosti bodo služile kot osnovne vrednosti pri obravnavi zdravstvenih težav posameznikov, ki bi lahko bile posledice izpostavljenosti kemikalijam.

Nagrada za Mileno Horvat

Dr. Milena Horvat, vodja odseka za znanost o okolju na Inštitutu Jožef Stefan, je na mednarodni konferenci o živem srebru kot globalnem onesnaževalcu v Krakovu prejela nagrado za življenjsko delo na področju raziskovanja živega srebra.

Nagrada, poimenovana po Kathryn R. Mahaffey, je bila ustanovljena leta 2011, da bi proslavila izbrane posameznike z izjemnimi življenjskimi dosežki na področju raziskav, mentorstva in prispevka k politikam ter komunikaciji znanstvenih dosežkov širši javnosti. To nagrado podeljujejo le vsaki dve leti in predstavlja visoko priznanje, ki je v strokovnih krogih zelo cenjeno. Milena Horvat je v svojem raziskovalnem delu znotraj vseh vidikov živega srebra odlično združila inovativnost in odprtost za iskanje novih analitičnih tehnik in pristopov, hkrati pa spoštovala tradicionalne vzorčne in analitične protokole, so še sporočili iz Inštituta Jožef Stefan iz Ljubljane.

Delo Milene Horvat je povezano z Idrijo in živim srebrum predvsem v kontekstu razvoja analitičnih metod za podporo zdravstvenim študijam, kjer so preučevali izpostavljenost Hg v zraku in hrani. Kot ugotavlja Milena Horvat, so Idrijčani izpostavljeni živemu srebru predvsem preko dihanja, hrane, ki je lokalno pridelana, ter preko uživanja rib. Sicer pa so v hrani v Idriji našli anorgansko živo srebro zlasti v peteršilju, zelju, solati, korenju, fižolu in gobah. Anorgansko živo srebro ljudje v glavnem izločimo, zato se v telesu zadržuje kratek čas.

»Tako zaključujemo, da lokalno onesnaženje z živim srebrum ne prispeva veliko k dnevni izpostavljenosti ljudi v Idriji. Moje delo je bilo osredotočeno predvsem na kroženje živega srebra v Idriji, Posočju in Tržaškem zalivu, kjer smo razvili metode za oceno tveganja na širšem območju. Za Slovenijo lahko povem le to, da smo Slovenci izpostavljeni metilnemu živemu srebru v ribah, zlasti v Primorju, kjer ribe uživajo bolj pogosto, ter zaradi amalgamskih zalivk, ki se v Sloveniji žal še vedno uporabljajo. Nikakor pa izpostavljenost ni kritična, saj ta nivo izpostavljenosti ne ogroža zdravja,« je po prejemu nagrade povedala Milena Horvat. Med prvimi sta nagrajenki čestitala direktorica CUDHg Idrija Tatjana Dizdarevič ter župan Tomaž Vencelj.

To soboto premiera dokumentarnega filma Prosti čas nekoč

Kako so prosti čas preživljali naši dedki in babice? So ga sploh imeli? Kako so se včasih igrali, ženili in praznovali? Vse to so se spraševali mladi filmarji iz vse Slovenije, ki so se letos osmič zbrali v Zadlogu, Pr' Habet.

Potem ko so v preteklih letih posneli filme različnih žanrov, od komedij in akcijskih filmov do dram in zgodb po resničnih dogodkih, se je režiser in producent Lovrenc Habet letos odločil za dokumentarni film. »Na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem nam je profesor dejal, da zgodovino preživljanja otroštva ni nikoli nihče podrobno beležil; v vsej zgodovini so pomembni le osvajalci novih ozemelj, kralji, vplivneži, ... S tem sem se strinjal in prišel na idejo, da bi lahko, dokler so starejši še živi, posnel njihove izjave in zgodbe o njihovem prostem času. O tem je res zelo malo zapisanega. Če pa vse skupaj prestavimo še na filmsko platno, pa še toliko bolje,« je povedal organizator snemanja in filmskih večerov Habet.

Mladi, ki delujejo pod okriljem KUD-a Sloga, so sicer s kamero odkrivali zgodbe, ki jih v sebi nosi devet starejših prebivalcev iz Črna Vrha in okoliških krajev, s katerimi so najprej posneli pogovore, nato pa še odigrali nekaj prizorov po besedah intervjuvancev. Premiera dokumentarnega filma Prosti čas nekoč bo na osmem filmskem večeru domačega filma to soboto, 21. septembra, ob 20. uri in 12 minut v kulturni dvorani v Črnem Vrhu. Mladi filmski ustvarjalci iz vasi Lome pa bodo svoj igrani film z naslovom Na robu predstavili dobre pol ure prej, ob 19.30. / AC

Taja Primožič v Kopru

V soboto, 7. septembra, je v Kopru potekalo plavalno tekmovanje v kategoriji mini plavalni maraton. Tekmovalo je 144 plavalcev iz Italije, Srbije in Slovenije.

Letošnji maraton je zaradi neugodne vremenske napovedi visel v zraku, a je vreme organizatorjem prizanese. Slabše vreme z burjo je vplivalo tudi na nižjo temperaturo morja, ki z 22 stopinjami ni delovalo najbolj vzpodbudno. Vzpodbudni pa so bili rezultati, ki so jih dosegli tekmovalci Plavalnega kluba Cerklje. Taja Primožič je v kategoriji cicibank osvojila drugo mesto, An Primožič pa je bil sedmi. / AH

V nacionalno raziskavo so bili vključeni raziskovalci Inštituta Jožef Stefan ter Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana: Janja Snoj Tratnik, Ingrid Falnog, Darja Mazej, David Kocman, Vesna Fajon, Marta Jagodic, Anja Stajniko, Ajda Trdin, Zdenka Šlejkovec, Zvonka Jeran, Joško Osredkar, Alenka Sešek-Briški, Mladen Krsnik, Alfred B. Kobal, Lijana Kononenko in Milena Horvat. Pri raziskavi je sodeloval tudi Nacionalni inštitut za javno zdravje ter Urad za kemikalije Ministrstva za zdravje.

Časopis Idrijske novice izdaja Založba Bogataj, ABC Merkur d.o.o. Idrija, Kosovelova 10, tel. uredništva: 05 37 22 947, e-pošta: abc@abc-merkur.si. Glavni in odgovorni urednik Damijan Bogataj. Časopis izhaja vsak drugi petek. Cena posamezne številke 1,50 EUR, celoletna naročnina 29,00 EUR. Idrijske novice so vpisane v razvid medijev na Ministrstvu za kulturo RS.

Cena: 1,50 EUR

9 771580 706002 TISKOVINA
Poštnina plačana pri pošti 5280 Idrija.

BAHAC
OKREPČEVALNICA

PRILožNOST ZATE!

- Delo med tednom
- Vse oblike zaposlitve
- Prijeten kolektiv

KONTAKT
041 650 150
trcek.ivo@gmail.com
Žiri